

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ для студентів 2 курсу заочного факультету (4-й семестр)

Методичні рекомендації. Перед рішенням завдань потрібно опанувати відповідну тему. Для цього рекомендується ознайомитись зі статтями Кримінального кодексу України, вивчити конспект лекцій, підручник та іншу літературу. Доцільно відшукати відповідні правові позиції Верховного Суду, викладені в постановах, та дослідити їхній зміст.

Рішення завдань є письмовим і передбачає аргументовану відповідь на поставлені у завданнях питання. Відповідь вважається **аргументованою** тоді, коли студент посилається на конкретні приписи Конституції України, Кримінального кодексу України, а також правові позиції Верховного Суду України та Верховного Суду, наводить докази свого рішення, посилаючись на фактичні обставини кримінального провадження, які описані у фабулі задачі. Якщо умови завдання передбачають можливість альтернативного рішення, його обов'язково потрібно представити для обговорення. Наприкінці рішення доцільно зробити стислі висновки.

На практичних заняттях студент коротко резюмує фабулу завдання і детально презентує своє рішення. Також він може брати участь в обговоренні результатів, представлених колегами по навчальній аудиторії, пропонувати альтернативні шляхи розв'язання завдання, надавати додаткові аргументи, контраргументи та пропозиції. Наприкінці заняття викладач робить остаточний висновок, аналізуючи результати дискусії, розглядаючи допущені помилки та пропонуючи шляхи їх усунення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДО ВСІХ ТЕМ

Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Тютюгін, В. І. Борисов та ін.; за ред.: В. І. Тютюгіна, В. І. Борисова. 7-ме вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2026. 672 с.

Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Т. 1: Загальна частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. Харків: Право, 2013. 376 с.

Питання кримінального права у рішеннях Конституційного Суду України: навч. посібник / упоряд.: Л. П. Брич, О. І. Денькович, Л. В. Курило, В. С. Ясеницький; вид. друге, доп. – Львів: ЛьвДУВС, 2015. – 264 с.

Правові позиції Європейського суду з прав людини: аналітичний огляд / О. М. Дроздов, О. В. Дроздова; за заг. ред. О. М. Дроздова, М. С. Ковтун, В. І. Ковтуна. – Х.: Видавничий буд-к «Фактор», 2018. – 624 с.

Рішення Європейського суду з прав людини в кримінальних справах. Захист життя, здоров'я, честі та гідності / за заг. ред. В. С. Ковальського. – К.: Юрінком Інтер, 2019. – 296 с.

Практика судів України з кримінальних справ (2001–2005) / за заг. ред. В. Т. Маляренка, В. В. Сташиса ; уклад.: В. В. Сташис, В. І. Тютюгін. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 464 с.

Практика судів України з кримінальних справ (2006–2007) / за заг.ред. В. В. Сташиса ; уклад.: В. В. Сташис, В. І. Тютюгін. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 880 с.

Кримінальний кодекс України. Практика судів України з кримінальних справ (2007–2008) / за заг. ред. В. В. Сташиса; уклад.: В. В. Сташис, В. І. Тютюгін. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 384 с.

Практика судів України з кримінальних справ (2008–2011) / уклад. В. І. Тютюгін ; за заг. ред. В. Я. Тація. Харків : Одиссей, 2011. 568 с.

Практика судів України з кримінальних справ (2009–2011) / уклад. В. І. Тютюгін ; за заг. ред. В. Я. Тація. – Вид. 2-ге, допов. Харків: Одиссей, 2012. 504 с.

Практика судів України з кримінальних справ (2012–2013) / уклад. В. І. Тютюгін; за заг. ред. В. Я. Тація. Харків : Право, 2014. 704 с.

Практика судів України з кримінальних справ (2014-2015 рр.) / за заг. ред. В. Я. Тація ; уклад. В. І. Тютюгін. – Харків : Право, 2016. 800 с.

Практика застосування Верховним Судом України положень Загальної частини Кримінального кодексу України / уклад. О. П. Горох; за заг. ред. А. А. Музики. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 524 с.

Правові висновки Верховного Суду України щодо застосування норм кримінального права (2011-2017 роки) / уклад. О. П. Горох, А. А. Музика ; за заг. ред. А. А. Музики. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 845 с.

Правові висновки Верховного Суду (кримінальна юрисдикція) за 2018 рік / упоряд.: Н. О. Антонюк, П. П. Андрушко. Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. 342 с.

ЗАВДАННЯ

СТАДІЇ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

1. *Варіант 1.* Кирило вирішив незаконно заволодіти грошима. З цією метою він увечері підійшов на вулиці до випадкового перехожого, приставив йому до горла ніж і наказав негайно віддати всі гроші. Проте потерпілий не встиг віддати Кирилу гроші, бо був затриманий небайдужими перехожими.

Варіант 2. Кирило вирішив незаконно заволодіти грошима. З цією метою він увечері підійшов на вулиці до випадкового перехожого і наказав негайно віддати всі гроші. При цьому він завдав йому кілька ударів у тулуб, спричинивши легкі тілесні ушкодження без наслідків (ч. 1 ст. 125 КК). Проте потерпілий не встиг віддати Кирилу гроші, бо був затриманий небайдужими перехожими.

Варіант 3. Мишко дізнався, що його дружина зраджує йому із сусідом Івановим. У нього виник умисел вбити суперника, тобто вчинити злочин, передбачений ч. 1 ст. 115 КК. Для реалізації задуму він вночі проник із зарядженим пістолетом до його квартири, підійшов до сплячого Іванова, прицілювався, проте зробити постріл не встиг, оскільки був затриманий родичами Іванова, які в той час гостили в його квартирі.

Варіант 4. Мишко дізнався, що обвинувальний вирок його синові було ухвалено суддею Івановим. З метою помсти він вирішив вбити суддю, тобто вчинити злочин, передбачений ч. 1 ст. 379 КК. Для реалізації задуму він вночі проник із зарядженим пістолетом до його квартири, підійшов до сплячого Іванова, прицілювався, проте зробити постріл не встиг, оскільки був затриманий родичами Іванова, які в той час гостили в його квартирі.

Ознайомтеся з об'єктивною стороною: а) насильницького грабежу (ч. 2 ст. 185 КК); б) розбою (ч. 1 ст. 187 КК); в) умисного вбивства (ч. 1 ст. 115 КК); г) умисного вбивства, відповідальність за яке передбачено ч. 1 ст. 379 КК. Визначте обов'язкові ознаки об'єктивної сторони кожного з кримінальних правопорушень окремо та розкрийте їхній зміст. Коли ці кримінальні правопорушення вважаються закінченими? Проаналізуйте обставини кримінального провадження, наведені у фабулі задачі, та визначте стадію вчинення кримінального правопорушення у кожному варіанті. Для правильного розв'язання завдань 1 та 2 варіантів ознайомтеся з пп. 5, 6, 9, 12 ППВСУ «Про судову практику у справах про злочини проти власності» від 06.11.2009 № 10 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09#Text>). Чим відрізняються стадії готування, замаху та закінченого кримінального правопорушення?

СПІВУЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРУШЕННІ

2. *Варіант 1.* У 2021 р. 15-річний Григорій зустрів біля під'їзду до свого будинку знайомого 14-річного Петра, дав йому ключі від нібито своєї квартири та попросив його піднятися наверх і забрати гроші, які лежать у ящику тумбочки. Як з'ясувалося згодом, це була не його квартира, а квартира його двоюрідного брата, і він знав, де лежать гроші, а тому зробив зліпок ключа від квартири та вирішив викрасти їх таким чином.

Чи є ознаки співучасті у діяннях Григорія та Петра? Аргументуй свою відповідь, посилаючись на поняття та ознаки співучасті, закріплені у ст. 26 КК України. Хто буде нести крим. відповідальність за злочин, передбачений ч. 3 ст. 185 КК?.

Варіант 2. Під час поїздки на автомобілі, яким керував Борис, Сашко попросив його збільшити швидкість, щоб наздогнати автомобіль, що рухався попереду. За це він пообіцяв винагороду. Борис розвинув недозволену швидкість, на повороті не впорався з керуванням, заїхав на тротуар і збив пішохода, заподіявши йому тяжкі тілесні ушкодження.

Чи можна притягнути Бориса та Сашка до кримінальної відповідальності за співучасть у кримінальному правопорушенні, передбаченому ч. 2 ст. 286 КК, виходячи з того, що суб'єктивна сторона цього складу кримінального правопорушення передбачає необережну форму вини щодо суспільно небезпечних наслідків? Надайте відповідь, посилаючись на поняття та ознаки співучасті, закріплені у ст. 26 КК України.

3. Під час розпивання спиртних напоїв Богдан розповів Нікіті та Шамілю, що він був в гостях у Миколи і бачив там багато цінних речей. Через два дні Нікіта та Шаміль, зустрівшись знову, згадали про цю розмову і вирішили заволодіти цінностями Миколи. Озброївшись ножами, вони прийшли до квартири потерпілого і почали вимагати у нього цінності. При цьому Нікіта приставив до шиї Миколи ніж, а Шаміль, тримаючи ніж у руках і погрожуючи розправою, перешкоджав дружині потерпілого вийти з квартири і покликати на допомогу. Злякавшись за життя чоловіка, якому погрожували ножом, дружина віддала злочинцям цінності.

Суд визнав Богдана, Нікіту та Шаміля співучасниками розбою: Богдана – підбурювачем, Нікіту – виконавцем, Шаміля – пособником.

Чи правильно суд вирішив питання про відповідальність цих осіб?

Ознайомившись зі змістом ст. 187 КК, дайте відповідь, які форми співучасті та які види співучасників мають місце при вчиненні цього кримінального правопорушення?

МНОЖИННІСТЬ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

4. Варіант 1. Ірина, яка щотижня прибирала у будинку своєї клієнтки, Тетяни, дізналася пароль від сейфа, де Тетяна та її чоловік зберігали гроші. Надалі, протягом місяця вона щосуботи забирала звідти певну суму грошей. Як вона пояснила слідчому, її метою було таким чином заволодіти сумою 10 000 євро. Вона планувала зібрати цю суму протягом 2 місяців.

Варіант 2. Ірина пояснила слідчому, що першого тижня вона винесла 500 євро, а потім, зрозумівши, що її дії залишилися непоміченими, вирішила таким чином зібрати 10000 євро.

У діях Ірини наявні ознаки одиначного кримінального правопорушення чи множинності кримінальних правопорушень? Надайте аргументовану відповідь на запитання, а також визначте вид одиначного кримінального правопорушення або множинності.

ОБСТАВИНИ, ЯКІ ВИКЛЮЧАЮТЬ КРИМІНАЛЬНУ ПРОТИПРАВНІСТЬ ДІЯННЯ

5. Катерина вечором гуляла в парку. Раптом до неї підійшли троє хлопців, які почали хапати її за руки та тягнути в кущі. Один із них повалив її на землю та намагався зірвати з неї одержу. Скориставшись моментом, коли він трохи послабив хватку, вона схопила кусок скла, який валявся поруч, та нанесла удар у шию гвалтівника. Хлопець помер на місці від кровотечі, а його друзі злякались і втекли.

Чи наявні в поведінці Катерини ознаки будь-якої з обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння? Якщо так, то розкрийте її ознаки, посилаючись на обставини, викладені у фабулі задачі, якщо ні, то спростуйте їх наявність, посилаючись на обставини, викладені у фабулі задачі.

ПОНЯТТЯ ПОКАРАННЯ. КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ПОКАРАНЬ

6. Віктор, працюючи охоронцем в супермаркеті у 2021 р., вчинив крадіжку майна із супермаркету. Його дії були кваліфіковані за ч. 1 ст. 185 КК. Суд, врахувавши особу винного та ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, призначив Віктору покарання у виді виправних робіт строком на 5 місяців та позбавив його права обіймати посади, пов'язані з охороною майна.

На підставі аналізу положень статей 55, 57 КК вирішить, чи припустився суд помилок під час призначення покарання? До яких видів покарань належать призначені покарання? Перед вирішенням задачі ознайомтеся з постановою ВС від 01.11.2018 р. у справі № 753/12073/15-к, провадження № 51-2250км18 (у частині, що стосується особливостей призначення позбавлення права обіймати певні посади).

ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ

7. Антона було засуджено за ч. 2 ст. 15, п. 1 ч. 2 ст. 115 КК до покарання у виді позбавлення волі на строк 12 років. У апеляційній скарзі Антон просив скасувати вирок у зв'язку з недотриманням судом приписів ч. 3 ст. 68 КК України, відповідно до якого максимальний строк позбавлення волі за замах на кримінальне правопорушення не може перевищувати двох третин найбільш суворого виду покарання, тобто 10 років позбавлення волі.

Який порядок (правила) призначення покарання за замах на кримінальне правопорушення? Проаналізуйте зміст правової позиції, викладеної у постанові Об'єднаної палати ККС ВС у справі № 664/425/16-к (провадження № 5790кмо18) (URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86162661>), положення частин 3 і 4 ст. 68 КК та надайте аргументований висновок, чи підлягає скарга задоволенню? Чи змінилося б Ваше рішення, якби Антон був неповнолітнім? Для відповіді на це питання, ознайомтеся із положеннями Розділу XV Загальної частини КК.

ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА СУКУПНІСТЮ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА СУКУПНІСТЮ ВИРОКІВ

8. Бориса було засуджено за ч. 1 ст. 185 КК до покарання у виді штрафу в розмірі 1000 н.м.д.г., тобто 17 тис. грн. До його сплати Борис спричинив легкі тілесні ушкодження, за які передбачена відповідальність у ч. 2 ст. 125 КК, за які суд призначив йому покарання у виді 2 років обмеження волі.

Проаналізуйте положення статей 70, 71 і 72 КК та надайте аргументовані відповіді на такі питання:

1) Що має місце в цьому випадку: сукупність кримінальних правопорушень чи сукупність вироків?

2) Яку остаточну міру покарання суддя має призначити Борису?

3) Чи змінилась би Ваша відповідь на перше питання, якби спочатку Борис був притягнутий до кримінальної відповідальності за ч. 2 ст. 125 КК і суд би призначив йому покарання у виді 2 років обмеження волі, а вже після відбуття 1 року цього покарання він був визнаний судом винним у вчиненні крадіжки за ч. 1 ст. 185 КК (кримінальний проступок, який він вчинив ДО заподіяння легких тілесних ушкоджень, про що правоохоронні органи дізнались набагато пізніше – після засудження за крадіжку) і за яку б йому суд призначив покарання у виді штрафу в розмірі 1000 н.м.д.г, що еквівалентно 17 тис. грн.? 4) Яку міру покарання мав би призначити йому суд у цьому випадку?